

**Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний інститут**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Організація торгівлі

(повна назва навчальної дисципліни)

для підготовки
студентів освітнього
ступеня

бакалавр

бакалавр чи магістр

року набору

2019

галузі знань

07 Управління та адміністрування

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності

076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

(шифр і найменування спеціальності)

освітня програма

Митна справа

назва освітньої програми / спеціалізації

академічні групи

МС-19

статус дисципліни

обов'язкова

обов'язкова чи вибіркова

Харків, 2021 рік

Розробник:

Пак Аліна Володимирівна,
викладач кафедри маркетингу, менеджменту та
торговельного підприємництва, кандидат
технічних наук.

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий
ступінь, вчене звання повністю

Керівник (гарант) освітньої
програми

Чуйко Марина Миколаївна,
доцент кафедри маркетингу, менеджменту та
торговельного підприємництва, кандидат
технічних наук, доцент

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий
ступінь, вчене звання повністю

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
маркетингу, менеджменту та торговельного підприємництва

назва кафедри

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії інституту,
протокол від 17.05.2021 р. № 7.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Організація торгівлі» розроблена відповідно до освітньо-професійної програми «Митна справа» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» спеціалізації «Митна справа» галузі знань - 07 «Управління та адміністрування».

Метою викладання навчальної дисципліни «Організація торгівлі» є формування у студентів спеціальних теоретичних знань з питань організації торгівлі та набутті навичок їх практичного використання на підприємствах торгівлі в сучасних умовах господарювання.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Організації торгівлі» є структурно-територіальна організація роздрібної та оптової торгівлі, торговельні, складські об'єкти, їх функції та торгово-технологічні процеси.

Міждисциплінарні зв'язки вивчення навчальної дисципліни «Організації торгівлі» ґрунтується на знаннях з навчальних дисциплін «Економіка торгівлі», «Економічна теорія», «Торговельне підприємництво», «Статистика», «Господарське право». Знання, які студенти отримують при вивченні дисципліни, в подальшому можуть бути використані при проходженні практик, написанні курсових та випускної кваліфікаційної роботи.

Мова викладання – українська.

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами:

загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 13. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.

фахових компетентностей:

ФК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

результатів навчання:

РН 10. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин при організації та спеціалізації виробництва, обміні і споживанні товарів та послуг в умовах існуючої економічної системи.

РН 13. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних структур та з питань державної митної справи і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність, функції і завдання організації торгівлі

Сутність і зміст поняття «торгівля», її виникнення та еволюція. Об'єкт і предмет дисципліни «Організація торгівлі». Функції та завдання дисципліни з формування цілісної системи знань, умінь та навичок студентів.

Тема 2. Організаційна та функціональна структура торгівлі

Теоретичні основи організації торгівлі. Суб'єктний склад сфери торгівлі. Організаційна структура сфери торгівлі та характеристика її основних складових елементів. Типологія організацій торгівлі. Організаційні форми торгівлі. Організаційно-правові форми підприємств торгівлі в умовах ринкової економіки. Функціональна структура торгівлі. Соціальні форми торгівлі і перспективи їх розвитку в умовах ринкових відносин. Інноваційний розвиток торгівлі як важлива передумова ефективного функціонування сфери товарного обігу.

Тема 3. Організаційні основи функціонування роздрібною торгівлі

Поняття, роль і сутність оптової та роздрібною торгівлі в умовах ринку. Роздрібні торговельні об'єкти: їх класифікація та види. Визначальні фактори розвитку роздрібною торговою мережі. Критерії та показники оцінки стану розвитку роздрібною торговою мережі. Види дистанційної та немагазинної торгівлі, їх роль у розвитку торговельних операцій. Типи магазинів та їхніх об'єднань. Принципи розміщення роздрібних торговельних підприємств. Методичні підходи щодо визначення потреби у торгових об'єктах та їх розміщення. Організація торговельної мережі в зарубіжних країнах. Вимоги до організації діяльності підприємств роздрібною торгівлі.

Тема 4. Основи проектування і будівництва магазинів та організація торговельно-технологічних процесів

Організація проектування, будівництва, реконструкції та ремонту торговельних об'єктів. Зміст торговельно-технологічного процесу в магазині. Класифікація торгових приміщень, основні вимоги до їх облаштування. Організація процесу продажу товарів і обслуговування покупців у магазинах. Поняття та зміст культури торгівлі. Вимоги до облаштування та планування торговельного залу магазину. Формування асортименту товарів у магазині. Класифікація торговельних послуг. Техніко-економічні показники використання приміщень.

Тема 5. Позамагазинні форми роздрібною продажу товарів

Позамагазинні форми роздрібною продажу товарів: організація торгівлі на ринках, організація продажу товарів у дрібно-роздрібній торгівій мережі, позамагазинні форми роздрібною продажу товарів на замовлення покупців. зарубіжний досвід розвитку напівстаціонарної та пересувної дрібно-роздрібною торговельної мережі. Посилкова торгівля.

Тема 6. Норми і правила торговельного обслуговування

Порядок здійснення торговельної діяльності. Основний зміст нормативних актів, які регулюють торговельну діяльність. Основні правила роботи магазинів, дрібно-роздрібною торговельної мережі, фірмових магазинів,

магазинів-салонів. Правила продажу основних груп продовольчих і непродовольчих товарів. Захист прав споживачів у торгівлі. Гарантії прав споживачів щодо якості товарів, послуг в торгівлі. Правила і порядок повернення та/або обміну товарів. Державний і громадський контроль за виконанням нормативних актів щодо забезпечення належного торговельного обслуговування населення. Контроль діяльності підприємств торгівлі. Органи захисту прав споживачів у системі контролю за діяльністю підприємств торгівлі.

Тема 7. Організаційні основи діяльності підприємств оптової торгівлі. Види посередників в оптовій торгівлі та їхні функції

Сутність та поняття «оптова торгівля», «посередницька діяльність», «оптовий посередник», «оптовий торговий посередник». Визначальні фактори необхідності і подальшого розвитку оптових торгових та інших посередників, їхні функції. Сутність і завдання оптової торгівлі в умовах соціально-орієнтованої ринкової економіки. Місце товарних бірж і аукціонів в оптовій закупівлі споживчих товарів. Форми оптових закупівель товарів. Договірні відносини при оптових закупівлях. Законодавчо-нормативна база, що регулює взаємовідносини постачальників товарів та оптових покупців: Господарський кодекс України, Міжнародні правила «Інкотермс» та ін. Види оптових посередників в оптовій торгівлі. Функції та послуги посередників оптової ланки.

Тема 8. Організація товаропостачання роздрібною торговою мережі

Сутність і основні вимоги до організації товаропросування. Принципи товаропостачання роздрібних торговельних об'єктів. Господарські зв'язки суб'єктів роздрібною торгівлі з постачальниками товарів. Організаційні форми оптового продажу і закупівлі товарів. Організація товароруку.

Тема 9. Складська мережа та організація технологічних процесів на складах

Поняття складу. Роль складів у процесі товаропросування, їх класифікація і види. Функції і види складів. типи складів. Методичні підходи щодо визначення потреби у складах та їх розміщення. Складові елементи технологічного процесу і види приміщень на складі. Приймання товарів на складі. Зберігання товарів на складі. Комплектування партій товарів і відпуск їх зі складу. Організація праці на складах.

Тема 10. Організація і технологія тарних операцій в торгівлі

Роль упаковки (тари) в процесі обігу товарів. Класифікація та основні види тари. Стандартизація, уніфікація і маркування тари. Організація товарообороту. Тенденції розвитку світової пакувальної індустрії. Шляхи розвитку пакувальної галузі України та скорочення витрат і втрат по упаковці.

Тема 11. Організація перевезень торговельних вантажів і транспортно-експедиторського обслуговування

Роль транспорту у перевезенні товарів та його види. Організація управління транспортом. Планування перевезень товарів. Організація перевезень вантажів різними видами транспорту. Транспортно-експедиторське обслуговування підприємств торгівлі.

Тема дисципліни	Обсяг у годинах																									
	денна форма										заочна форма															
	повна					скорочена					повна					скорочена										
	усього	у тому числі				усього	у тому числі				усього	у тому числі				усього	у тому числі									
Л		СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ		СРС	Л	СЗ	ПЗ		ЛЗ	СРС	Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС			
товаропостачання роздрібної торгової мережі.																										
Тема 9. Складська мережа та організація технологічних процесів на складах.	22	4		4		14																				
Тема 10. Організація і технологія тарних операцій в торгівлі.	11	2		2		7																				
Тема 11. Організація перевезень торговельних вантажів і транспортно-експедиторського обслуговування.	11	2		2		7																				
Усього годин / кредитів ECTS	180/6	28		28		124																				

Навчальні матеріали з освітнього компоненту доступні на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту: <https://edu.htei.kh.ua/enrol/index.php?id=841>

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Сутність, функції і завдання організації торгівлі

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5].

1. Етапи розвитку та загальна характеристика торгівлі, як системи.

Тема 2. Організаційна та функціональна структура торгівлі

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5].

1. Соціальні форми торгівлі і перспективи їх розвитку в умовах ринкових відносин.

2. Інноваційний розвиток торгівлі як важлива передумова ефективного функціонування сфери товарного обігу.

Тема 3. Організаційні основи функціонування роздрібною торгівлі

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5].

1. Методичні підходи щодо визначення потреби у торгових об'єктах та їх розміщення.

2. Організація торговельної мережі в зарубіжних країнах.

Тема 4. Основи проектування і будівництва магазинів та організація торговельно-технологічних процесів

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5, 6].

1. Вимоги до облаштування та планування торговельного залу магазину. Техніко-економічні показники використання приміщень.

2. Основні шляхи подальшого розвитку роздрібною торгівлі в Україні.

Тема 5. Позамагазинні форми роздрібного продажу товарів

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 13].

1. Порядок продажу товарів через дрібнороздрібну торговельну мережу.

2. Зарубіжний досвід розвитку напівстаціонарної та пересувної дрібнороздрібною торговельної мережі. Нові форми позамагазинного продажу товарів.

Тема 6. Організація торговельного обслуговування покупців

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 2, 5].

1. Захист прав споживачів у торгівлі. Правила і порядок повернення та/або обміну товарів

2. Державний і громадський контроль за виконанням нормативних актів щодо забезпечення належного торговельного обслуговування населення.

Тема 7. Організаційні основи діяльності підприємств оптової торгівлі. Види посередників в оптовій торгівлі та їхні функції

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5, 7, 8].

1. Організація оптової торгівлі в країнах ринкової економіки.

2. Законодавчо-нормативна база, що регулює види оптових посередників в оптовій торгівлі.

Тема 8. Організація товаропостачання роздрібною торговою мережею

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5, 7, 8].

1. Фактори, що впливають на організацію товаропостачання.

2. Формування маршрутів і графіків завезення товарів.

Тема 9. Складська мережа

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5, 7, 8].

1. Методичні підходи щодо визначення потреби у складах та їх розміщення.

2. Техніко-економічні показники використання складів.

Тема 10 Організація технологічних процесів на складах

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5, 8].

1. Організація приймання товарів за кількістю та якістю на товарному складі.

2. Розміщення та раціональне зберігання товарів на складі, шляхи скорочення товарних збитків.

Тема 11. Організація і технологія тарних операцій в торгівлі

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5, 8].

1. Тенденції розвитку світової пакувальної індустрії. Шляхи розвитку пакувальної галузі.

2. Поняття тарообігу: організація приймання, відкриття, зберігання та повернення тари.

Тема 12. Організація перевезень торговельних вантажів і транспортно-експедиторського обслуговування

Передбачено опрацювання питань, які подано нижче [1, 5, 8].

1. Особливості організації перевезення товарів водним та авіаційним транспортом.

2. Організація транспортно-експедиційного обслуговування підприємств торгівлі.

Зміст, порядок виконання та критерії оцінювання самостійної роботи студентів наведено на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту: <https://edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=841>.

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного-інституту КНТЕУ;

- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

Не передбачено навчальним планом.

7. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються наступні форми оцінювання та схема розподілу балів:

Осінь 2021/2022 н. р.

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
1	Поточний контроль	60	
1.1	<i>Тема 1</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.2	<i>Тема 2</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.3	<i>Тема 3</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.4	<i>Тема 4</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.5	<i>Тема 5</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.6	<i>Тема 6</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.7	<i>Тема 7</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.8	<i>Тема 8</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.9	<i>Тема 9</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.10	<i>Тема 10</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
	Тестування на Порталі	1	
1.11	<i>Тема 11</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
1.12	<i>Тема 12</i>		
	Виконання практичного завдання	3	
	Відповідь на відкриті питання	1	
	Тестування на Порталі	1	
2	Підсумковий семестровий контроль (письмова екзаменаційна робота)	40	
2.1	Завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування).	20	
2.2	Теоретичне завдання на оцінювання практичних навичок	10	
2.3	Практичне завдання на оцінювання професійних вмінь	10	
3	Оцінка з дисципліни	100	

Під час організації освітнього процесу на Порталі використовуються наступні елементи:

- виконання практичних завдань: елемент «Завдання»;
- тестування: елемент «Тест».

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-баловою шкалою та шкалою ЄКТС. Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

8.1. Основні джерела інформації

1. Балджи М. Д. Економіка та організація торгівлі: навчальний посібник / М. Д. Балджи, І. А. Допіра, В. О. Однолько. – Київ : Кондор – Видавництво, 2017. – 368 с.
2. Про захист прав споживачів [Електронний ресурс] : Закон України від

12.05.1991 № 1023-XII/ Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text>. – Станом на 05.06.2021 – Назва з екрана.

3. Пак А. В. Практикум з навчальної дисципліни «Організація торгівлі» з дисципліни для студентів спеціальності 075 «Маркетинг», 073 «Менеджмент організацій», 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» / А. В. Пак, Н. М. Курилова. –Харків: Стиль-Іздат, 2021. – 80 с. – Рукопис.

8.2. Додаткові джерела інформації

4. Голошубова Н. О. Організація торгівлі : підручник / Н. О. Голошубова. – Київ. : Київський національний торговельно-економічний університет, 2012. – 680 с. – Режим доступу: <http://194.44.112.13/chytalna/7113s/index.html>.

5. Апопій В. В. Організація торгівлі: підручник / В. В. Апопій, І. П. Міщук. – Київ : Центр навчальної літератури, 2009. – 632 с.

6. Управління товарооборотом підприємств роздрібною торгівлі : монографія / І. В. Височин. – Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2012. – 544 с.

7. Внутрішня торгівля в Україні: економічні умови ефективного розвитку: монографія / А. А.Мазаракі, В. Д Лагутін, А. Г. Герасименко [та ін.] – Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2016. – 864 с.

8. Оптова торгівля в Україні : монографія / А. А. Мазаракі, Г. М. Богославець, О. М. Трубей, А. М. Носуліч. – Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2016. – 208 с.

9. Babenko, V., Syniavska, O. (2018). Analysis of the current state of development of electronic commerce market in Ukraine. *Technology audit and production reserves*, 5, 4(43), 40B45. DOI: <https://doi.org/10.15587/2312B8372.2018.146341>.

10. Голошубова Н. О. Організація і технологія торгівлі спожитковими товарами : навчальний посібник / Н. О. Голошубова. – Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2007. – 272 с.

11. Підприємницькі мережі в торгівлі / Н. О. Голошубова, О. О. Кавун, В. М. Торопков, О. П. Бегларашвілі, Т. М. Григоренко ; за редакції Голошубової Н. О. – Київ: Київський національний торговельно-економічний університет, 2014. – 344с.

12. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : Кодекс України від 16.01.2003 436-IV/ Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. – Станом на 05.06.2021 – Назва з екрана.

13. Веб-портал журналу «Розничная торговля» [Електронний ресурс] : [Портал]. – Режим доступу: <https://www.retail.ru>. – Станом на 05.06.2021. – Назва з екрана.

14. Веб-портал журналу «Новости розничной торговли» [Електронний ресурс] : [Портал]. – Режим доступу: <https://www.retaildive.com/news>. – Станом на 05.06.2021. – Назва з екрана.